

Routekaart stroomgebieden

Presentatie op hoofdlijnen:
probleemanalyse, discussie en
oplossingen

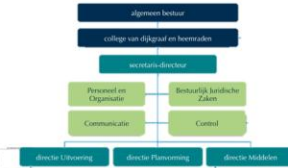
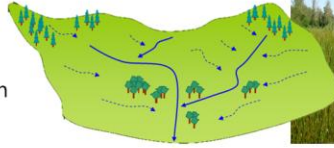
Gertjan Geerling, Tom Buijse , Bas van der Wal , Petra van der Werf, Pui Mee Chan

stowa Deltares

Een stroomgebied

Het stroomgebied bestaat niet alleen uit het fysieke stroomgebied, maar het is een **complex systeem**. We onderscheiden de volgende "domeinen":

- Waterschap-intern
- Bestuurlijke omgeving
- Maatschappelijk krachtenveld
- Fysieke omgeving

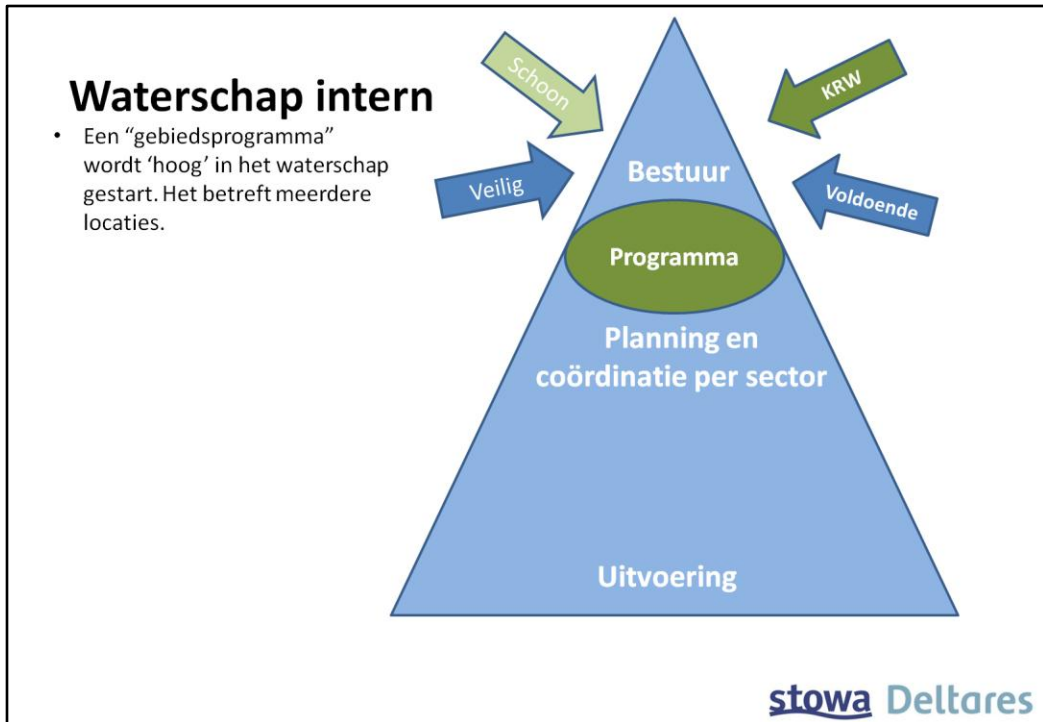
stowa Deltares

Stroomgebiedsherstel

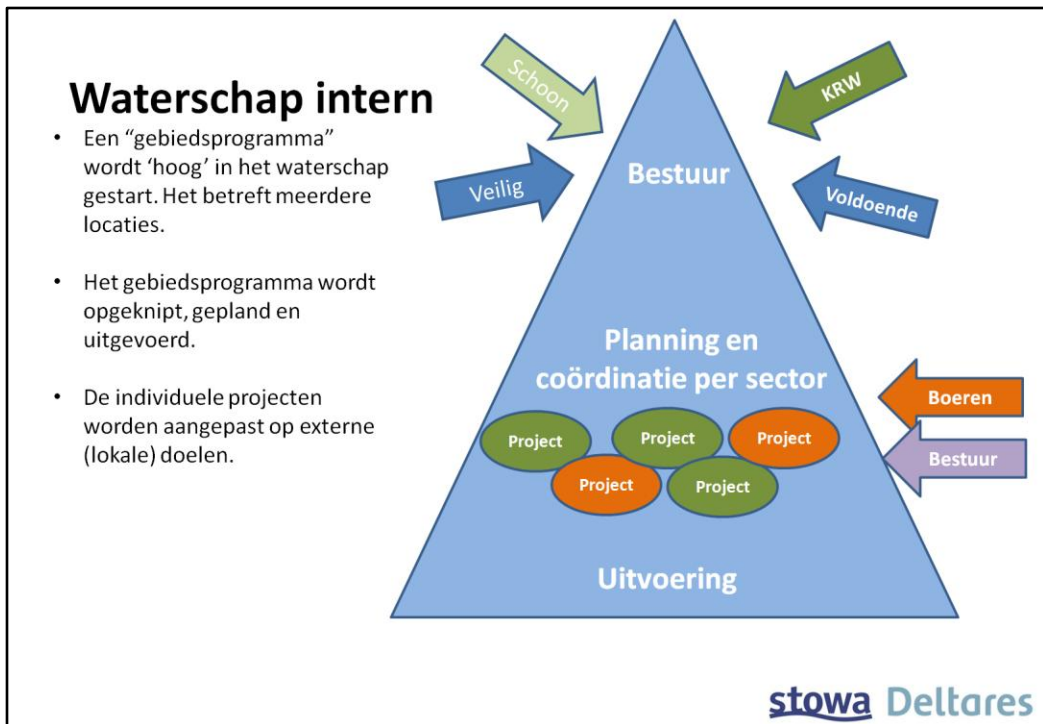
Uit onze ervaring blijkt dat ecologisch stroomgebiedsherstel niet optimaal effectief is.

Waarom?

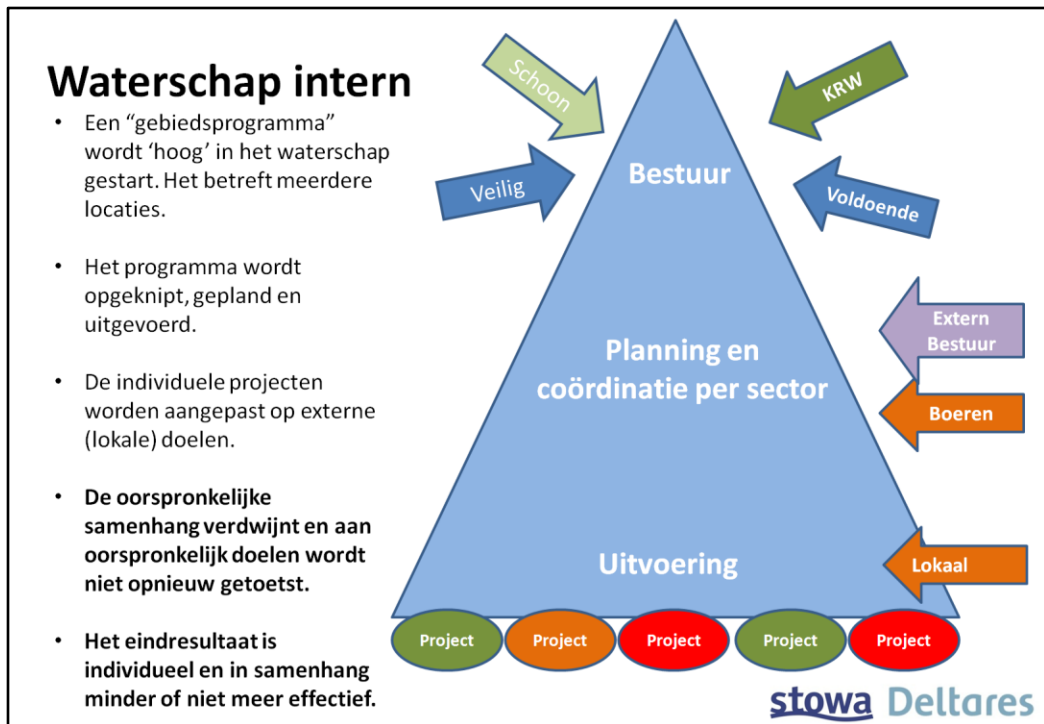
1. Verschillende ecologische en niet ecologische doelen worden op verschillende momenten aan herstelmaatregelen gekoppeld.
2. Een compromis-maatregel werkt veelal niet meer voor realisatie van de oorspronkelijke ecologische doelstelling.
3. In een stroomgebied versterken succesvolle maatregelen elkaar. Bij minder of niet succesvolle maatregelen zal het totale succes lager zijn.

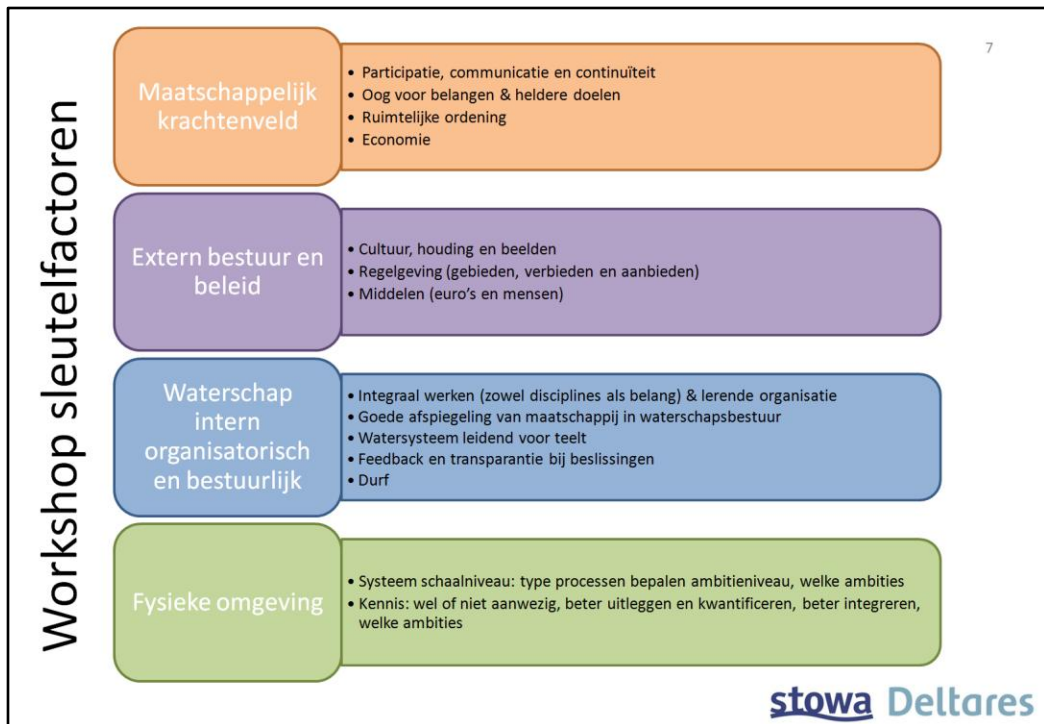
De piramide beschrijft de structuur van het waterschap. De structuur bestaat uit het waterschapsbestuur in de top met daaronder verschillende managementlagen en tenslotte een uitvoerend fundament. De hoofddoelen (veilig, voldoende en schoon water) lopen top down, aanvullende doelen zoals de KRW lopen ook top down. Binnen de lagen wordt de uitwerking van doelen verdeeld in taken en worden er ook ‘zij instroom’ doelen opgenomen vanuit andere actoren in het stroomgebied. Uiteindelijk leidt dit tot versnippering in de uitvoering waardoor projecten in verschillende mate, en op verschillende momenten doelen hebben geïncorporeerd. De terugkoppeling naar een hoger niveau is beperkt waardoor de efficiëntie van alle samenhangende projecten op stroomgebiedsniveau niet opnieuw wordt beoordeeld. Deze versnippering van projectdoelen verlaagt de synergie tussen projecten en maakt stroomgebiedsherstel minder effectief. In extreme gevallen komen projecten geïsoleerd te staan, bijvoorbeeld het bouwen van een vistrap op plaatsen waar vismigratie niet mogelijk is omdat de samenhangende projecten zijn vastgelopen op andere belangen (zij-instroom doelen).

De piramide beschrijft de structuur van het waterschap. De structuur bestaat uit het waterschapsbestuur in de top met daaronder verschillende managementlagen en tenslotte een uitvoerend fundament. De hoofddoelen (veilig, voldoende en schoon water) lopen top down, aanvullende doelen zoals de KRW lopen ook top down. Binnen de lagen wordt de uitwerking van doelen verdeeld in taken en worden er ook ‘zij instroom’ doelen opgenomen vanuit andere actoren in het stroomgebied. Uiteindelijk leidt dit tot versnippering in de uitvoering waardoor projecten in verschillende mate, en op verschillende momenten doelen hebben geïncorporeerd. De terugkoppeling naar een hoger niveau is beperkt waardoor de efficiëntie van alle samenhangende projecten op stroomgebiedsniveau niet opnieuw wordt beoordeeld. Deze versnippering van projectdoelen verlaagt de synergie tussen projecten en maakt stroomgebiedsherstel minder effectief. In extreme gevallen komen projecten geïsoleerd te staan, bijvoorbeeld het bouwen van een vistrap op plaatsen waar vismigratie niet mogelijk is omdat de samenhangende projecten zijn vastgelopen op andere belangen (zij-instroom doelen).

De piramide beschrijft de structuur van het waterschap. De structuur bestaat uit het waterschapsbestuur in de top met daaronder verschillende managementlagen en tenslotte een uitvoerend fundament. De hoofddoelen (veilig, voldoende en schoon water) lopen top down, aanvullende doelen zoals de KRW lopen ook top down. Binnen de lagen wordt de uitwerking van doelen verdeeld in taken en worden er ook ‘zij instroom’ doelen opgenomen vanuit andere actoren in het stroomgebied. Uiteindelijk leidt dit tot versnippering in de uitvoering waardoor projecten in verschillende mate, en op verschillende momenten doelen hebben geïncorporeerd. De terugkoppeling naar een hoger niveau is beperkt waardoor de efficiëntie van alle samenhangende projecten op stroomgebiedsniveau niet opnieuw wordt beoordeeld. Deze versnippering van projectdoelen verlaagt de synergie tussen projecten en maakt stroomgebiedsherstel minder effectief. In extreme gevallen komen projecten geïsoleerd te staan, bijvoorbeeld het bouwen van een vistrap op plaatsen waar vismigratie niet mogelijk is omdat de samenhangende projecten zijn vastgelopen op andere belangen (zij-instroom doelen).

De samengevatte resultaten van de workshop.

In een workshop met experts zijn per domein de bepalende factoren benoemd voor stroomgebiedsherstel. De uitgebreide achtergronden staan in de uitwerkingen van de workshop (bijlage: uitwerkingen workshop). Hier zijn ook de achterliggende kansen en knelpunten te vinden die de sleutelfactoren onderbouwen.

De door de deelnemers gevonden factoren zijn van meer algemene aard dan de ecologische sleutelfactoren. “Waterschaps intern” en “Maatschappelijk krachtenveld” laten aspecten zien die ook in de probleemanalyse spelen: oog voor belangen en heldere doelen, integraal werken, feedback en transparantie bij beslissingen. “Participatie, communicatie en continuïteit” is als sleutelfactor ook een soort procesvoorwaarde die (kunnen) bijdragen tot oog voor belangen en heldere doelen.

Algemene conclusie is dat de resultaten van de workshop de probleemanalyse onderbouwen en verbreden. De voor de domeinen gevonden sleutelfactoren zijn van een andere abstractie en concreetheid dan de reeds ontwikkelde ecologische sleutelfactoren.

Oplossing: routekaart stroomgebiedsherstel

Een **routekaart** voor stroomgebiedsherstel:

- verbetert de communicatie en participatie;
- geeft aan wat wel en niet effectief is voor alle doelen;
- maakt besluiten helder;
- laat beelden en houdingen verschuiven;
- bevordert het integraal werken;
- is gedurende het planproces een stabiele toetssteen effectiviteit;
- en vergroot het draagvlak.

Een **routekaart** is een krachtige aanvulling op het planproces van stroomgebiedsherstel, zowel toepasbaar in programma's als op individuele plannen.

Routekaart stroomgebiedsherstel

De routekaart bestaat grofweg uit 4 stappen.

Het bepalen van ieders SUCCES is de belangrijkste stap voor het maken van consistentie en heldere afwegingen.

Ieders SUCCES moet voor alle betrokkenen op een eenvoudige en consistente manier inzichtelijk zijn.

Dit wordt dan de toetssteen in het hele plan- en uitvoeringsproces.

Helder succes: ecologische sleutelfactoren

Sleutelfactoren helpen met het maken van keuzes in het stroomgebiedsherstel omdat zij duidelijk aangeven wat SUCCES voor ecologie betekent.

- Productiviteit water
- Lichtklimaat
- Productiviteit bodem
- Habitatgeschiktheid
- Verspreiding
- Verwijdering
- Organische belasting
- Toxiciteit
- Context

stowa Deltares

http://watermozaiek.stowa.nl/Achtergronden/Ecologische_Sleutelfactoren.aspx?pld=219

SUCCES voor de rest: sleutelfactor “9”

Sleutel factoren op andere functieterreinen dan ecologie?

Uiteindelijk moet het *expliciet* maken van sleutelfactoren leiden tot het maken van BEWUSTE KEUZEN in stroomgebiedsherstel.

stowa Deltares

De vraag is of we ook op andere functieterreinen dan ecologie sleutelfactoren kunnen definiëren. Hiermee kunnen externe doelen met ecologie worden afgewogen.

Ieders succes voor ieder inzichtelijk

Maak sleutelfactoren visueel voor elke actor of activiteit.

Bijvoorbeeld maisteelt en ecologie.

Leg verbindingen (bijvoorbeeld bemesting naar productiviteit water).

Duidelijke grenzen zijn noodzakelijk om het verschil tussen succes en geen succes te kunnen aangeven voor elke factor.

Sleutelfactoren matrix geeft knelpunten en kansen

	Productiviteit water	Lichtklimaat	Productiviteit bodem	Habitat geschiktheid
Bereikbaarheid				<i>Beperking morfologie door bruggen en steile berijdbare oevers</i>
Bemesting	<i>(Kunst)mest wordt uitgereden</i>		<i>Mestophoping in bodem van voorgaande jaren</i>	
Grondsoort			Vruchtbare voedingsstoffen vasthoudende grond	
Grondwater peil	<i>Hoog grondwaterpeil</i>	<i>Hogere waterstanden zomer</i>		

stowa Deltares

Deze kan je kwalitatief of verkennend invullen (in een participatief proces) of met harde waarden en zo de stoplichten methode toepassen.

Aanbevelingen

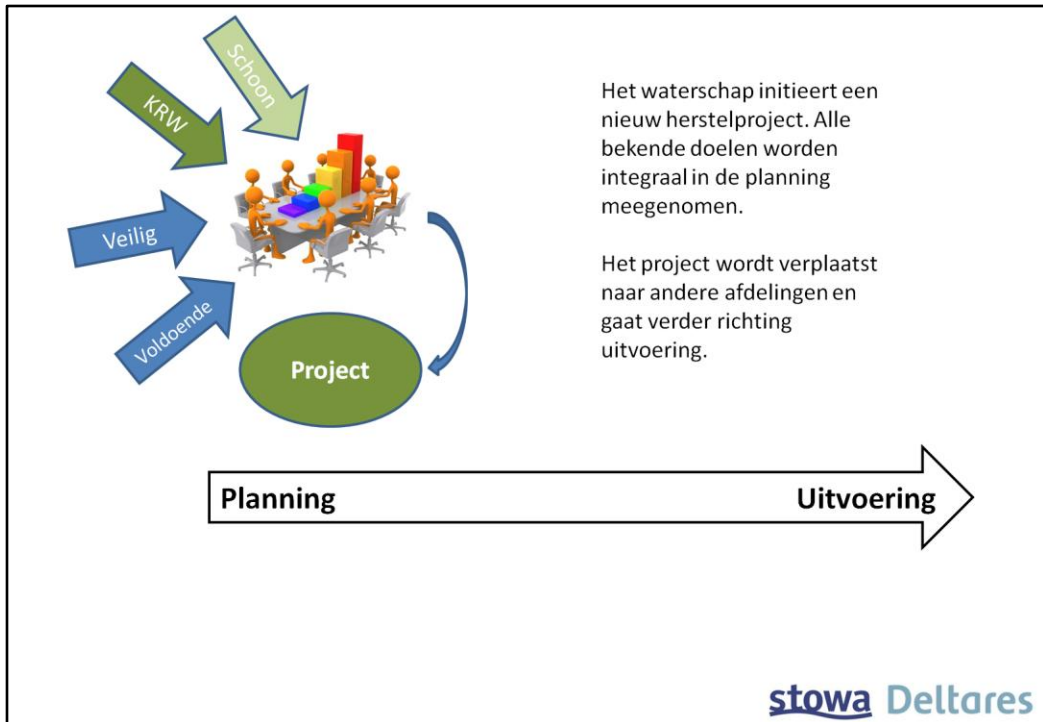
- Het principe van de routekaart verder uitwerken aan de hand van een **echte stroomgebiedscase**.
- Testdraaien met de sleutelfactorenmethode vanuit andere actoren.
- De routekaart zodanig uitwerken dat het zowel een goede participatietool wordt en ..
- het inzetbaar maken op elk niveau van het waterschap, zodat op elk niveau integrale en heldere keuzen kunnen worden gemaakt.

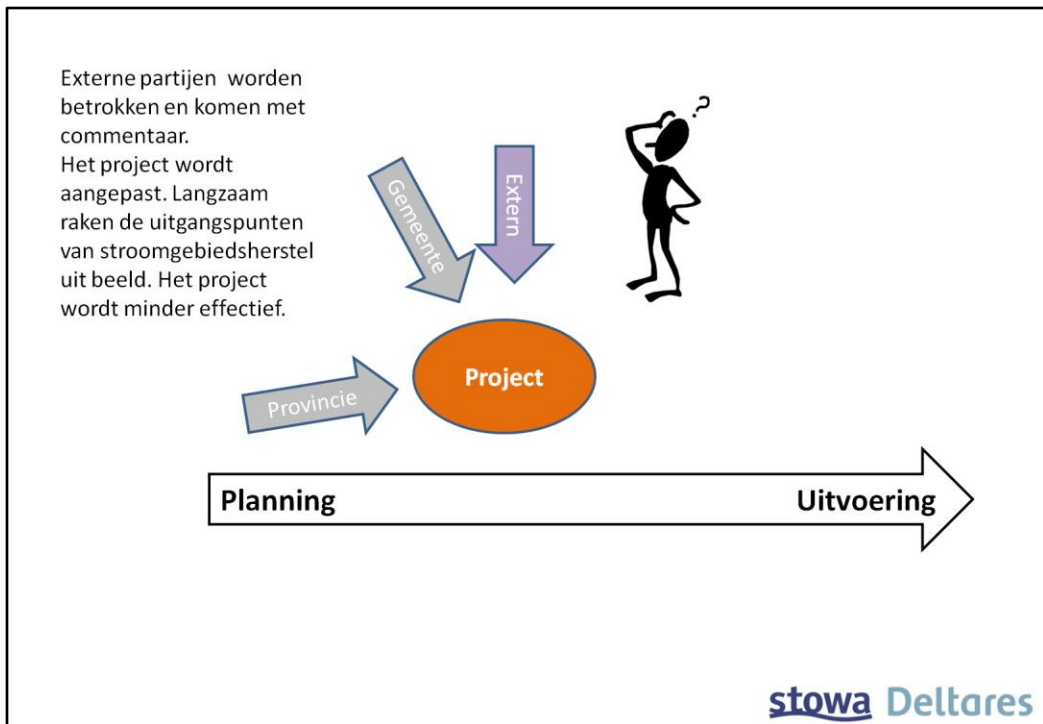
stowa Deltares

Hierna reserve slides die eventueel kunnen worden gebruikt.

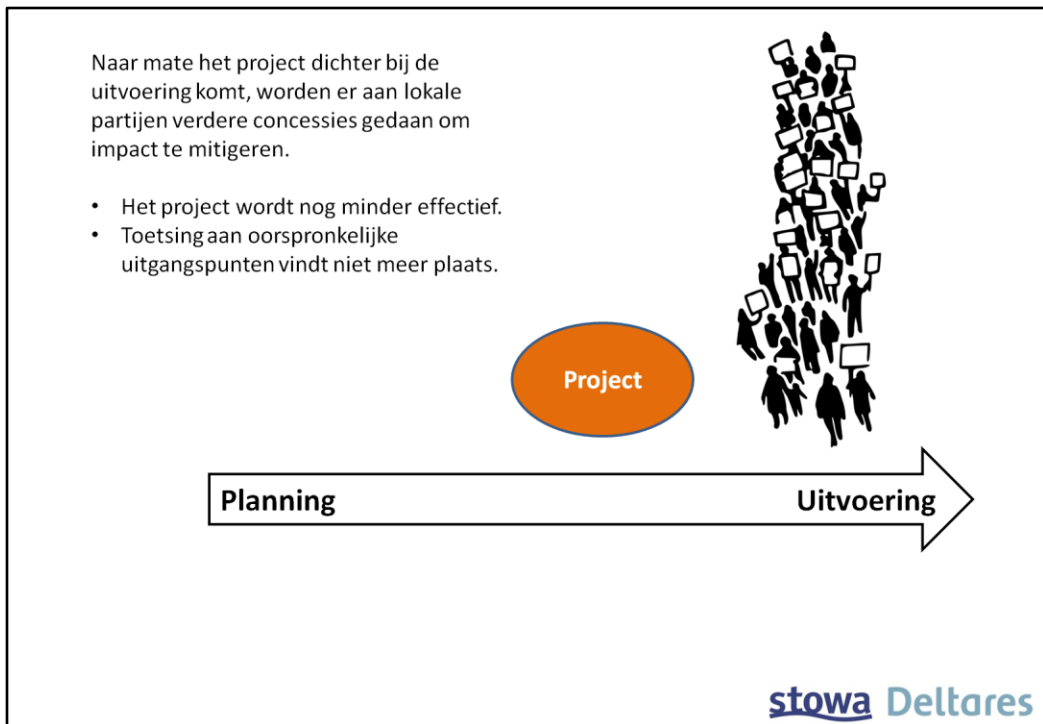

De slides laten zien hoe een ecologisch effectief project (groen) langzaam verandert in een minder effectief project (oranje) tot niet effectief (rood).

De slides laten zien hoe een ecologisch effectief project (groen) langzaam verandert in een minder effectief project (oranje) tot niet effectief (rood).

De slides laten zien hoe een ecologisch effectief project (groen) langzaam verandert in een minder effectief project (oranje) tot niet effectief (rood).

Naar mate het project dichterbij de uitvoering komt, worden er aan lokale partijen verdere concessies gedaan om impact te mitigeren.

- Het project wordt nog minder effectief.
- Toetsing aan oorspronkelijke uitgangspunten vindt niet meer plaats.
- **Zou je het zo nog wel willen uitvoeren als je opnieuw zou beginnen?**
Er wordt geen heldere keuze gemaakt.

Planning

Uitvoering

stowa Deltares

De slides laten zien hoe een ecologisch effectief project (groen) langzaam verandert in een minder effectief project (oranje) tot niet effectief (rood).